

TISKOVINA

JELOVICA

KNJIZNICA
IVANA TAVČARJA
ŠKOFJA LOKA**Jelovica po razpadu Jugoslavije in
centraliziranosti****in kako sedaj naprej?**

Jugoslovanskega trga, ki je Jelovici pomenil kar tri četrtine tržišča, ni več. Tudi države ni več. In še marsičesa ni več, kar je bilo značilno za dolgoletno socialistično obdobje in čase samoupravljanja. V času streznitve, ki je zajela vso našo državo in ko smo morali vsi bolj ali manj priznati, da smo živeli dolga leta preko svojih z delom pridobljenih zmožnosti in ko je vse več ljudi na cesti, je tudi v Jelovici prišlo do temeljitih analiz, označimo jih lahko le z enim samim vprašanjem: in kako sedaj naprej?

Poglavitno usmeritev je seveda dal razvoj razmer pri nas in seveda dejstvo, da je Slovenija samostojna država in da so vsi ostali trgi postali tuji trgi. Na teh osnovnih izhodiščih je bilo pripravljeno gradivo, ki ga je vodstvo označilo z delovnim

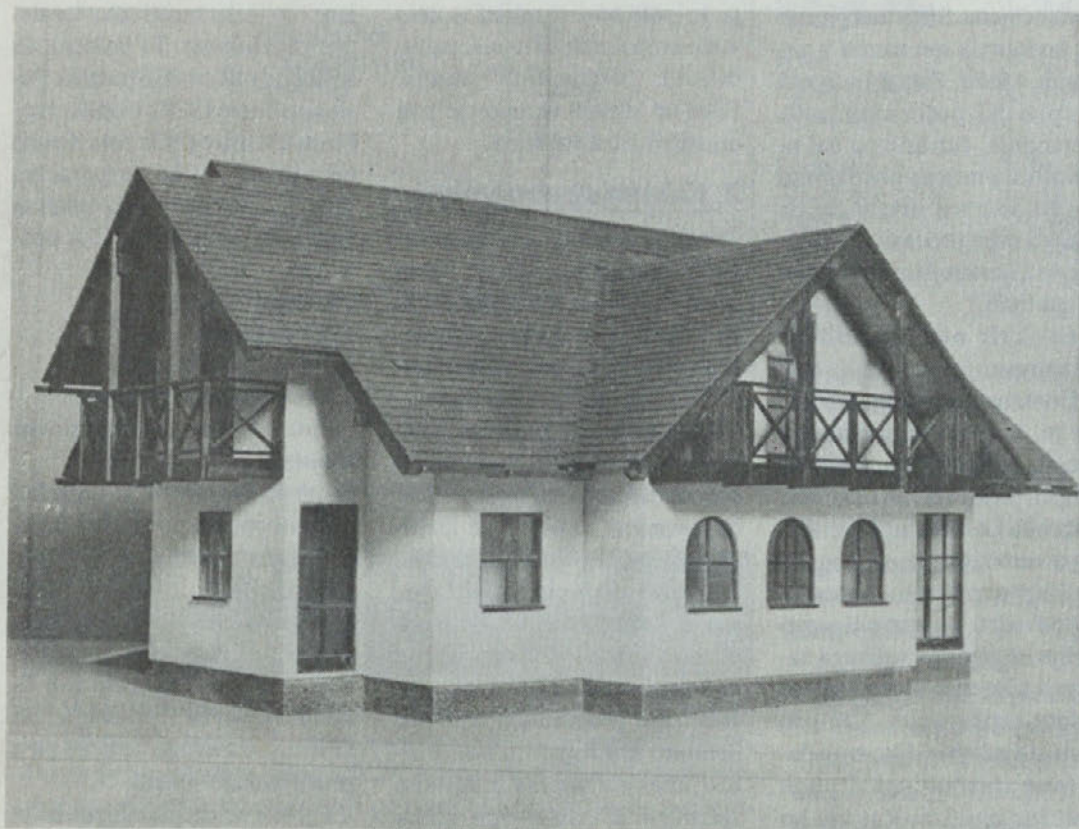
imenom Spremembe organiziranosti v Jelovici. To gradivo v celoti objavljamo na notranji strani glasila prav tako pa tudi organigram. Za podrobnejšo obrazložitev pa smo prosili direktorja Jelovice Stojana Žibert.

- Prvo vprašanje, ki se poraja kar samo po sebi je seveda o tem, kdaj bo Jelovica začela delovati po tej organizacijski spremembi?

"Spreminjati bomo stvari začeli takoj v začetku marca. Po mojem mišljenju bomo potrebovali 2 do

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA JELOVICA
LESNA INDUSTRIJA
ŠKOFJA LOKA**LETO XXI št. 1
MAREC 1992****IZ VSEBINE**

- NOVA ORGANIZACIJA JELOVICE
- PRVIČ NA SEJMU V HANNOVRU
- DAVČNA NAPOVED ZA LETO 1991
- SINDIKALNE AKTIVNOSTI
- PROGRAM VZPONOV PLANINSKE SEKCIJE
- NESREČE PRI DELU
- NAGRADE ZA NOVOLETNO KRIŽANKO

To je maketa hiše Darja iz letošnjega novega programa devetih montažnih hiš. Maketa je bila predstavljena na sejmu Constructa v Hannoveru v prvi polovici februarja. Ker pa ima Jelovica v zadnjem obdobju, kar dober izvoz in prodajo hiš v Zahodno Nemčijo in tudi v Avstrijo je pričakovati, da bodo nove montažne hiše še našle dodatne kupce.

*Na 4. redni soji
delavskega sveta dne
17.2.1992 je bil za
direktorja podjetja
Jelovica L9, Škofja
Loka za štiriletni
mandat soglasno
imenovan g. Stojan
Žibert, dipl. oec.*

3 mesece, da bomo predvidene spremembe izpeljali in da bodo vsi postopki začeli teči tako kot smo predvideli. Tako sem prepričan, da bo v začetku maja celotno podjetje reorganizirano. Zgodi se lahko le, da bo kakšen segment ostal še na starem principu delovanja, vendar le za to, ker na silo stvari le ne kaže spreminjati."

- Mar to pomeni, da boste imeli predvsem kadrovske težave in pač ne boste zmogli dati ustreznih ljudi na vsa ključna mesta?

"Osebnostno mislim, da je v Jelovici v večini primerov dovolj ustreznih ljudi za naloge, ki jih predvidevamo. Za nekatera dela pa bomo morali najti vodilne delavce od zunaj, saj jih nimamo dovolj. Posebej za te odgovorne kadre se je v preteklosti premalo skrbelo. Upam le, da bomo uspeli pridobiti nekaj teh ljudi. Že sedaj pa lahko rečem, da bomo zaposlili le take, ki naj bi prinesli nova videnja in znanja. Seveda pa pomeni tudi, da nihče od imenovanih vodij ne bo imel privilegija na svoje delovno mesto. Vsak bo moral dokazati, da je zaupanje opravičil. Torej nekako po principu - vsakemu dati možnost, če pa jo bo izkoristil je odvisno predvsem od njega samega."

- Zakaj je bila ta reorganizacija potrebna. Mar je vzrok temu le to, da (kot smo zapisali uvodoma) je razpadlo jugoslovansko tržišče in samoupravni sistem?

"Pri tej reorganizaciji, ki smo jo pripravili na našem kolegiju, v drugi fazi pa še s pomočjo Zavoda za produktivnost, je bila poglavitna ugotovitev. Jelovica je eno redkih podjetij s tako centraliziranim načinom dela. Predvsem pa v tujini tako velikih podjetij ne poznajo, saj so neučinkovita in težko obvladljiva. Tako je sedaj praktično vsak svoje odgovornosti prelagal na drugega in v celoti gledano je za vse odgovoren le glavni direktor. Zato je potrebna reorganizacija pri kateri bo vsak vodilni imel svojo funkcijo odločanja in pa kar je najvažnejše tudi odgovornosti. Le tako bo mogoče priti do dobrih rezultatov. Sedaj se vsi dobri izgubijo v povprečju, po novem naj bi bili vidni in tudi boljše nagrajeni. Še bi lahko našteval, vendar je v obrazložitvi že nave-

denih veliko teh izhodišč."

- Prihodnost Jelovice bo seveda narekoval tudi trg. Jugoslavije ni več, po vseh republikah pa stojijo poslovalnice Jelovice. Kako bo s temi v prihodnje?

"Vse te poslovalnice smo z ustreznimi papirji uredili kot samostojna podjetja v matičnih državah in v njih ima Jelovica svoj delež, ki je skoraj povsod 99 odstoten. Tudi v ustanovitvi teh podjetij piše, da so dolžna prodajati blago in izdelke Jelovice. Težave so seveda velike, vendar sem optimist, saj ta vojna ne sme večno trajati. Vendar moram povedati, da je v decembru bila prodaja v vseh republikah že kar 250 odstotkov prodaje v naši državi, v januarju pa še vedno 150 %. Ker naše blago južne države potrebujejo sem prepričan, da bo tudi v prihodnje prodaja v te kraje še šla. Vendar je v tem trenutku problem pokrivanja. Prodaja tja namreč gre le po principu blago za blago. V južnih republikah pa zelo težko dobimo blago, ki bi ga mi potrebovali. Vendar mislim, da se bodo sčasoma tudi te stvari uredile in bo ta trg začel delovati. Pri tem pa moram povedati, da je naša osnovna strategija po vojni le spremenjena. Struktura prodaje se bo morala spremeniti v naslednjih 4 letih. Zahod bi moral pokupiti 50 procentov neše proizvodnje, četrtno pa naj bi pokupili na našem nekdanjem jugu. No in temu smo že začeli podrežati našo prodajno politiko z vse intenzivnejšim nastopom na tujih trgih."

- V ta okvir nedvomno sodi prvi samostojni nastop na sejmu Contracta v Hannoveru?

"Res je. Jelovica je prvič sama nastopila na tem sejmu. Prej smo nastopali preko velikih sistemov, kot sta bila Lesnina in Slovenijales, pa vemo, da obema pojema sapa. Zato smo šli sami in moram takoj povedati, da smo bili pravo odkritje in predmet velikega zanimanja tako med kupci kot tudi ostalimi razstavljalci. Kar niso verjeli, da znamo v Sloveniji delati tako stavbno pohištvo in montažne objekte. Kaj vse bo prinesel ta nastop je seveda preuranjeno govoriti. Naročila za prve vzorčne izdelke že imamo, dobro pa vemo, da bo pot za povečanje izvoza dolga in zahtevna. Zato bomo krepili svojo iz-

vožno-uvosno službo. Pri tem pa moram povedati, da nimamo v načrtih odpirati predstavništva, saj jih nismo sposobni vzdrževati in plačevati. Zato bomo bolj

prisotni na sejmi in preko tujih zastopnikov. Sicer pa bo moč o tem pisati v naslednjih številkah, ko bodo rezultati bolj otipljivi."

J. Čadež

V KRATKEM V JELOVICI

Nova organiziranost

1. Zakaj spremembe?

Pogoji poslovanja so se za Jelovico v zadnjem času močno spremenili, saj se zmanjšuje tržišče v bivši Jugoslaviji, kamor je Jelovica prodala večino svojih izdelkov, v posledici tega pa je potrebno zmanjševati proizvodnjo, povečujejo se zaloge, stroški poslovanja pa so tako še večji kot so bili, se čimer se konkurenčnost Jelovice še dodatno zmanjšuje. Potrebno je najti nova tržišča, še zlasti v tujini. Tu ni prezreti tudi težkih pogojev poslovanja, saj Slovenija zlagoma prehaja v gospodarski sistem, v katerem postajajo prevladujoče zakonitosti trga, ki Jelovici velevajo agresivno in uspešno prodajo in ne več pretežno "distribucijo" kot dosedaj.

Pa vse te in še druge spremenjene pogoje poslovanja je potrebno reagirati s celovito vrsto konkretnih ukrepov, pa tudi s t.i. "sistemskimi" ukrepi. Eden od takšnih ukrepov je tudi organiziranost Jelovice.

2. Kakšne spremembe?

Osnovna značilnost sedanje organiziranosti Jelovice je njena centraliziranost, kar pomeni, da so nekatere funkcije (trženje, proizvodnje, razvoj, vzdrževanje, itd.) organizirane centralno. Takšna centralna organiziranost je v tržnih pogojih poslovanja povsem neustrezna, saj se rizik in odgovornost za poslovne rezultate nahaja pri vodstvu podjetja, ki pa ob tolikšnem številu programov - slabem funkcioniranju vodenja v širšem pomenu besede in kompleksni problematiki posameznih programov, ne more detajlno spremljati in nadzorovati posameznih naročil, ne more spremljati in celo ne vplivati na nastale stroške, itd.

Slabost centralne organiziranosti je tudi odsotnost pozitivnih motivacijskih vplivov na zaposlene, saj se tudi tisti pozitivni napor do katerih sicer pride, kaj zlahka iz-

gubijo v sivem povprečju. Zato je temeljna značilnost spremenjene organiziranosti Jelovice decentraliziranost. To pomeni, da se bodo oblikovale Strateške Poslovne Enote (SPE) v obliki Profitnih Centrov (PC). Jelovica bo tako imela obliko korporacije, saj v vsebini delovanja sploh ni bistvenih razlik med PC in podjetjem.

Prednosti SPE so:

- agresivno trženje
- zniževanje stroškov
- večja motivacija zaposlenih
- jasna odgovornost za poslovne rezultate

To pa so tiste stvari, ki jih je kot slabosti opaziti pri sedanji organiziranosti Jelovice.

V prehodnem obdobju bodo skupne službe še obstajale, v končni fazi pa nič več, saj se bodo vse funkcije izvajale tudi fizično v vsaki SPE posebej, v eni SPE tudi za druge SPE ali pa z zunanjimi storitvami.

V kolikor se skupne službe ne bi porazdelile po SPE, bodo postala manjša podjetja.

Vodstvo korporacije bo imelo majhno število ljudi in bo izvajalo predvsem naslednje naloge:

- strateško planiranje

- investicije
 - najemanje in plasiranje finančnih sredstev
 - kadrovanje
- V osnovni proizvodnji se bodo oblikovale 3 SPE; pri čemer njihova imena še niso znana:
- Primarna
 - Stavbno pohištvo
 - Montažni objekti

Pri takšni opredelitvi so upoštevani vsi kriteriji za oblikovanje SPE od dejstva, da gre za tehnološko zaključen proces, do ustrezne informatike. Vodstvo SPE je v celoti odgovorno za poslovni rezultat, zato se v SPE izvajajo tudi vse funkcije kot v podjetju, takšna pa so tudi pooblastila in pristojnosti vodstva.

Kot rečeno naj bi skupne službe, ki jih je možno imenovati tudi poslovni servis, v prehodnem obdobju ostale še na nivoju korporacije, saj je njihov takojšen prenos na SPE neizvedljiv zaradi pomanjkanja ustreznih ljudi, znanja in sposobnosti, prostorov, itd.

Ena od temeljnih značilnosti spremenjene organiziranosti Jelovice je tudi podjetniško delovanje podjetja kot celote in posameznih delov. SPE so oz. bodo tako organizirane, da bo vodstvu in zaposlenim mogoče in celo potrebno podjetniško delovati. SPE pa ne predstavljajo podjetja v celoti, saj ostanejo še nekatere dejavnosti, ki jih teorija in praksa

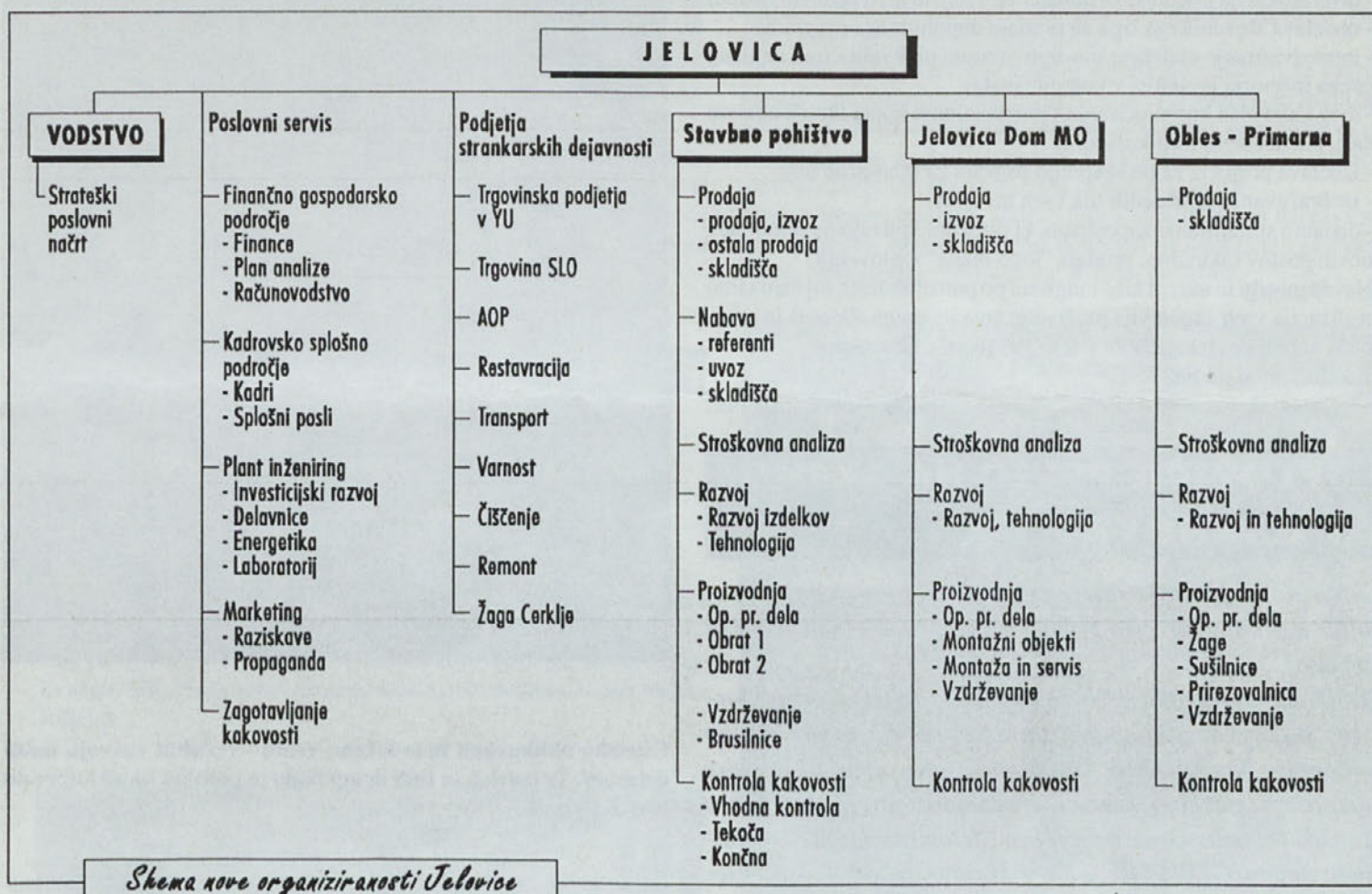
imenuje stranske dejavnosti. Za te dejavnosti je potrebno zagotoviti vse pogoje, da se v čim večji meri organizirajo izven Jelovice. Z oblikovanjem takšnih podjetij se daje možnost podjetniškega delovanja tudi zaposlenim v teh dejavnostih. Poleg tega se na ta način ohranijo delovna mesta, če bodo zaposleni uspešni, kar bo odvisno predvsem od njih samih, pa bodo tudi več zaslužili.

V Jelovici bi se kot podjetja stranskih dejavnosti lahko organizirala trgovska podjetja po Jugoslaviji, trgovina SLO, AOP, Restavracija, Transport, Varnost, Čiščenje, Remont in Žaga Cerklje. V prehodni fazi in zlasti tam, kjer ustanovitev samostoj-

nih podjetij ne bi prinesla takojšnjih finančnih efektov, se bodo te dejavnosti organizirale kot PC.

Ne nazadnje pa ni prezreti, da je velik del podjetij v Škofji Loki, njeni okolici in po Sloveniji že organiziran v globalu tako, kot je predstavljeno zgoraj ter da so njihove izkušnje, predvsem pa rezultati dobri. Za dobre ali vsaj boljše rezultate od sedanjih pa je gotovo zainteresiran vsak, ki je zaposlen v Jelovici. Pri tem nikakor ni prezreti da: "Uspejo le dobri. Dober pa je tisti, ki je boljši od drugih."

Janez Kovačič

UKREPI ZA USPEŠNOST JELOVICE

DS je že sredi leta 1991 sprejel smernice razvoja podjetja, katere opredeljujejo strategijo delovanja ne glede na trenutne razmere. Da pa se bo Jelovica sploh lahko razvijala kot izhaja iz smernic, mora preživeti krizno obdobje po izgubi za Jelovico tako pomembnega "jugoslovanskega" trga (ca 65% celotne prodaje). Kratkoročno (v letu 1991) moramo realizirati predvsem naslednje cilje in ukrepe:

- reorganizacija z naslednjimi značilnostmi:

- decentralizacija
- lociranje večjega dela odgovornosti in kompetenc na nivo strateških poslovnih enot
- zvišanje motivacije
- skrajšanje časa za pretok informacij
- racionalizacija poslovanja in s tem večja konkurenčnost na trgu
- dvig produktivnosti predvsem skozi odpravo ne nujno potrebnih opravil, analizo obstoječih količinskih normativov in racionalnejšo organizacijo poslovanja
- organizacija podpornih služb na tak način, da bodo (prisiljene) znaten del prihodkov ustvarjale izven Jelovice
- razrešitev problemov v zvezi s kapacitetami kosovne proizvodnje
- preveriti potrebnost proizvodnje obstoječih programov na vseh lo

kacijah in možnosti za združitve dveh ali več obratov (npr.: obrata 224 in 229)

- prehod na "evropski" delovni čas najmanj za zaposlene, katerih delo ni neposredno vezano na proizvodnjo (7.00 - 15.00 ali 7.30 - 15.30)
 - analiza stroškov poslovanja (direktni in indirektni) ter sprejetje ukrepov za znižanje le-teh
 - izdelava analize vrednosti po izdelkih
 - prilagajanje obsega proizvodnje prodajnim možnostim podjetja
 - obseg investicij in vzdrževalnih del skrajšati na minimum
 - problematiki v zvezi s slabim izkoristkom naše osnovne surovine-lesa, posvetiti večjo pozornost oz. takoj ukrepati vključno z določitvijo sankcij za neupoštevanje dogovorjenega
 - usposobitev proizvodnje za izvoz na zahodni trg (od razvoja, ureditve dokumentacije, spiska potrebne dodatne opreme, do šolanja kadrov in zagotovitve brezhibnega dela)
 - razvoj novih programov (ne nujno s področja stavbnega pohištva), katerih proizvodnja bo možna z obstoječo tehnologijo
 - izoblikovanje realnih kriterijev za ocenjevanje uspešnosti zaposlenih, ki bodo skupaj s kriteriji iz kolektivne pogodbe zagotovili objektivno opredelitev tehnoloških viškov
 - diverzifikacija ponudbe za domači trg (višji in nižji cenovni razred)
 - obdelava slovenskega trga za prodajo dopolnilnega programa
 - intenziviranje obdelave ino-trgov (nujno prekvalificirati najmanj enega inženirja lesarstva v komercialista)
 - dvig kakovosti komuniciranja s potencialnimi kupci (krajši odzivni časi, poenostavitev kalkulacij...)
 - izdelava projekta za proizvodnjo ostrešja za montažne hiše
 - izobraževanje zaposlenih (na vseh nivojih)
 - dodatno stimuliranje zaposlenih, ki direktno vplivajo na pridobitev novih poslov (aktualno: prodaja "jugo blaga" v Sloveniji)
- Navedeni cilji in ukrepi niso rangirani po pomembnosti, saj nam samo realizacija vseh zagotavlja preživetje tega kriznega obdobja in omogoča razvoj kot izhaja iz že v letu 1991 sprejetih smernic.
- v.d. direktorja podjetja

Stojan Žibert, dipl. oec.

JELOVICA PRVIČ NA SEJMU V HANNOVRU

Zmanjšanje prodaje stavbnega pohištva v sosednje republike nas sili v hitrejšo preusmeritev prodaje na evropska tržišča.

Tržišča Z-evropskih držav, kjer je razvito tržno gospodarstvo, pa so zelo zahtevna. Na njih se srečujemo še z mnogo močnejšo konkurenco kot doma. Zato smo v Jelovici pripravili posebej izbran proizvodni program oken s senčili in vrat, ki ga najprej predstavimo na mednarodnem sejmu CONSTRUCTA v Hannoveru od 7. - 12. februarja t.l.

Naj naštejemo le nekaj kvalitativnih izboljšav oz. razširitev našega proizvodnega programa: močnejši profil okna, izboljšana površinska obdelava z debeloslojnim brezbarvnim premazom, vidni sloji lesa nespojeni, odkapni profil ščiti celoten spodnji prečni, specialna izolacijska stekla, okna polokrogle in trapezaste oblike; kvalitetno obrušena polkna z estetsko oblikovanim okovjem rustikalnega

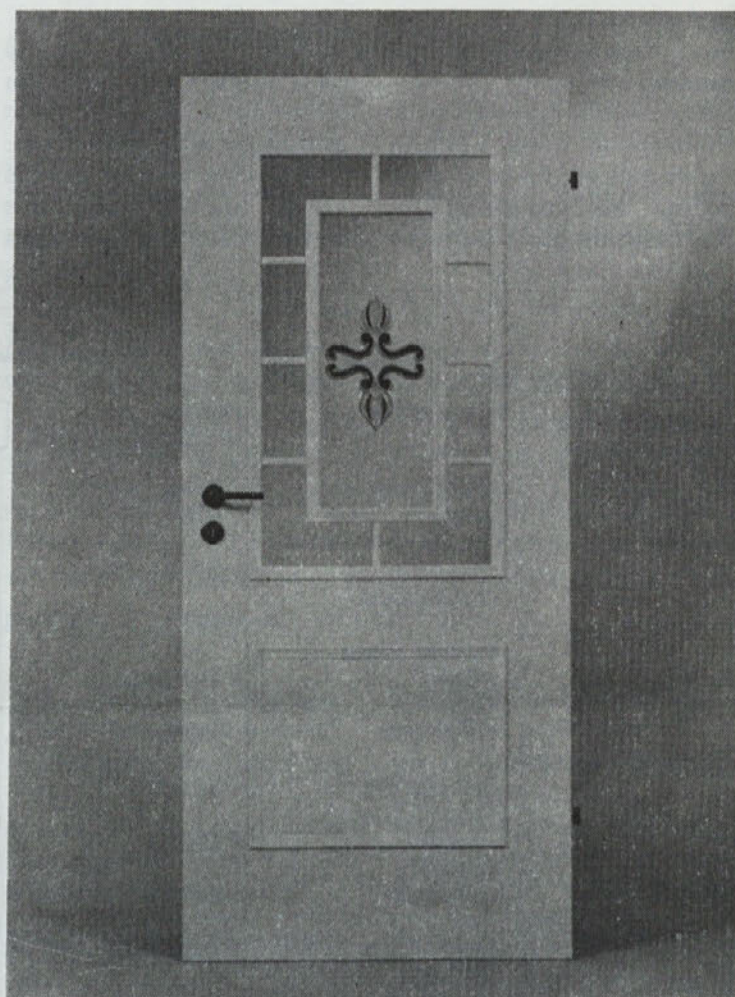
izgleda in debeloslojnim premazom s fiksni ali gibljivimi lamelami.

Izgled razstavljenih notranjih vratnih kril popestrijo razne okrasne letvice, vzorci na steklu, lesene mreže in estetsko oblikovane kljuke; poleg lakiranih pa so tudi belo lužena krila. Tudi nova masivna drsna vrata PALMES razstavljamo v Hannoveru. Čeprav je na sejmu le en exponat vhodnih masivnih vrat, pa zato

le-ta lahko ponudimo v številnih variantah (različna polnila, vzorci na steklu, lesena ali kovinska okrasna mreža, z enim ali dvema lokoma ali pa z ravnim izrezom). Vsi razstavljeni izdelki in njihove variante so prikazani v lično izdelanem trojezičnem prospektu (nemščina, angleščina in italijanščina) lastnega designa. Na

soliden poslovni partner.

Razstavni prostor, urejen po projektu agencije KRES Ljubljana (opomba: tudi sejmski kriteriji so zelo strogi), dopolnjuje razstava fotografij fasad g. Tomaža Lundra, ki nam jo je brezplačno posodil. Slovenija pa je prikazana z zbranimi prospekti naših turističnih krajev. Od slovenskih

Estetsko oblikovana belo-lužena vrata - rezultat razvoja naših delavcev. Ta izdelek in tudi drugi bodo to pomlad iskali kupce po vsej Z.Evropi

sejmu je predstavljena v obliki makete na vrtljivem podstavku stanovanjska hiša DARJA iz letošnjega novega programa 9-ih hiš. Moderno oblikovanje, sodobno načrtovana zasnova in okolju neškodljivi materiali so značilnosti hiš Jelovica 92. Za hiše in objekte je oblikovan novi prospekt prav tako s trojezičnim tekstom. Na sejmu sodeluje tudi predstavnik firme DTH iz Tuningena v Nemčiji, ki ima ekskluzivo Jelovice za prodajo na nemškem trgu, saj se je že do sedaj izkazal kot zelo uspešen in

firm razstavlja le še LIKO Vrhnik.

Kljub številnim težavam in problemom brez pomoči državnih institucij, ampak ob dobrem timskem delu vseh pristojnih služb in delavnic upam, da je Jelovica dobro predstavljena na mednarodnem sejmu in da bodo stroški sejma in naša prizadevanja poplačana z novimi izvoznimi posli. Kvaliteta izdelkov, kratki dobavni roki in konkurenčne cene pa bodo najboljša reklama za bodoče posle.

Pogum je potreben za to, da lahko svoje izdelke ponudiš najzahtevnejšim kupcem po vsem svetu. Le tako lahko upaš, da bo kakovost na ustrezni svetovni ravni. Spreten pa moraš biti zato, ker

se spremembe dogajajo čedalje hitreje. HITROST in PRILAGODLJIVOST izdelave sta ADUTA za bodočnost.

Marinka Berčič

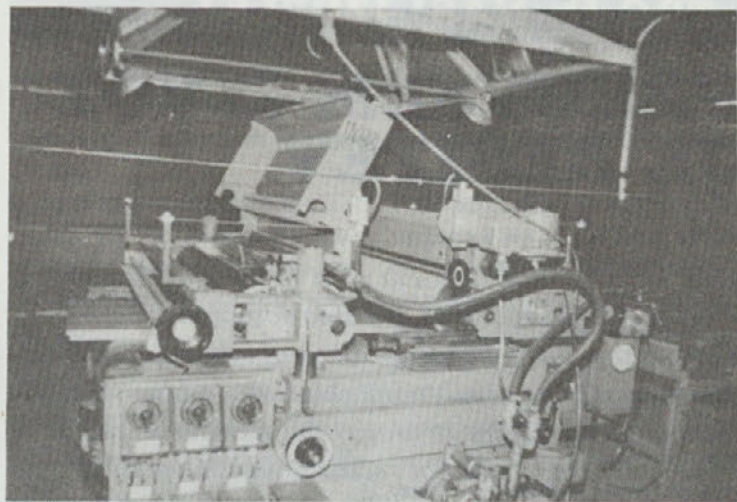
Ta posnetek je iz letošnjega sejma stavbnega pohištva Constructa v Hannovru. Kot je že v tem časopisu zapisano se ga le letos prvič udeležila tudi Jelovica. Opravljenih je bilo vrsto razgovorov in pričakovati je, da bo prinesel ta nastop tudi več izvoza. Sicer pa o tem sejmu več v naslednji številki.

Gasilci ne počivamo

Zastavili smo novo leto 92 z novim vodstvom v gasilskem društvu Jelovica in čeprav smo v težkih časih, smo se resno lotili dela. Tako smo že v prvem mesecu imeli sestanek upravnega odbora in operativnega štaba, ter navezali tesnejše stike s pobratnim GD Sele na Koroškem.

Takole so pripravljene polne jeklenke (CO2) za slučaj požara v lakirnici vrat.

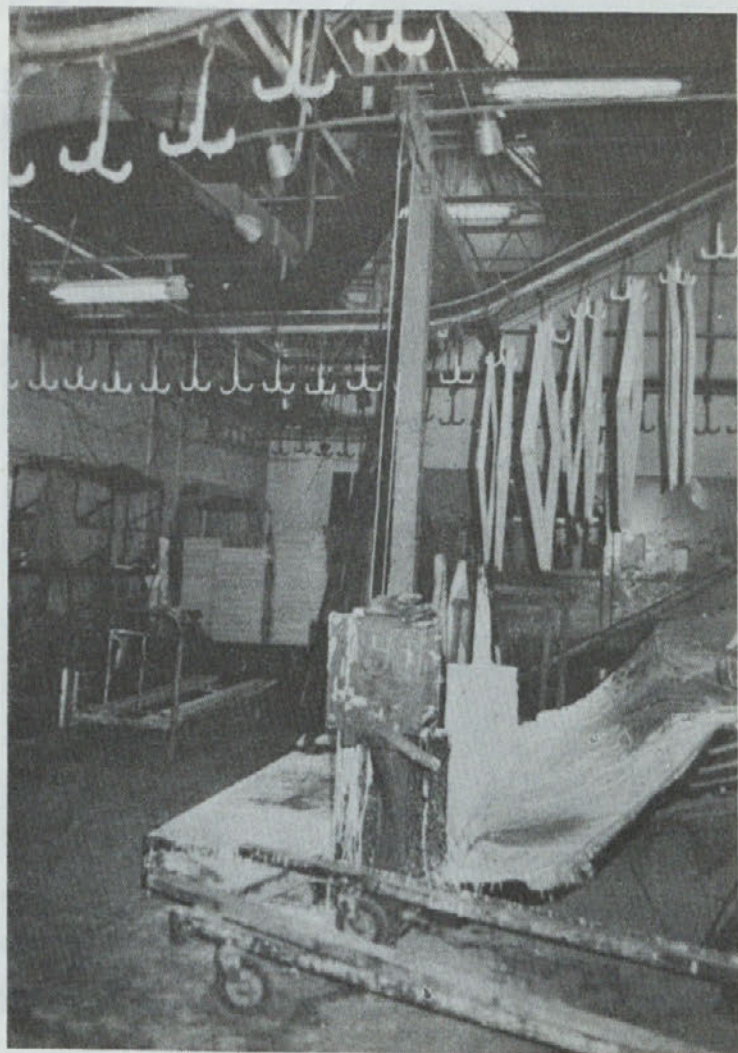
Vsak stroj v lakirnici mora biti opremljen s šobami za gašenje s CO2

Organizirali smo tudi prvo preventivno taktično gasilsko vajo z obravnavo lakimnic v našem podjetju.

Ve se, da so lakimnice eno najbolj ogroženih področij za nastanek požara in to lahko katastrofalnega, zato smo se zbrali operativni člani, ter na licu mesta v vseh lakirnicah pregledali vsa razpoložljiva sredstva za gašenje, ter tudi ugotavljali, kakšen naj bi bil najbolj učinkovit pristop za uspešno akcijo gašenja in tudi reševanja.

Čeprav imamo lakimnice ščitene tudi z avtomatskimi napravami na CO2 (ogljikov dioksid) pa brez dobrih in usposobljenih gasilcev ne bo šlo, zato so take gasilske vaje še kako potrebne.

Anton Čemažar

Lakirnica oken - tudi tukaj je treba upoštevati skrajno varnostne ukrepe zaradi velike količine lakov

PREDVSEM IZVOZ JE REŠITEV

Jesti je treba vsak dan. Da bi si to omogočili, moramo čim uspešneje prodati to, kar smo sposobni proizvesti. Pota, ki smo jih mukoma utirali skozi labirinte nenadejanih začasnih in trajnih tržnih blokad, da bi si vendarle ohranili del prodajne in proizvodne aktivnosti, so bila in so še vedno trda. Tako kot večina slovenskih podjetij, tudi naše najbolj uničuje izgubljanje jugoslovanskih trgov. Vedno znova se nam ponavlja vprašanje, kam prodajati in s kakšnimi pogoji.

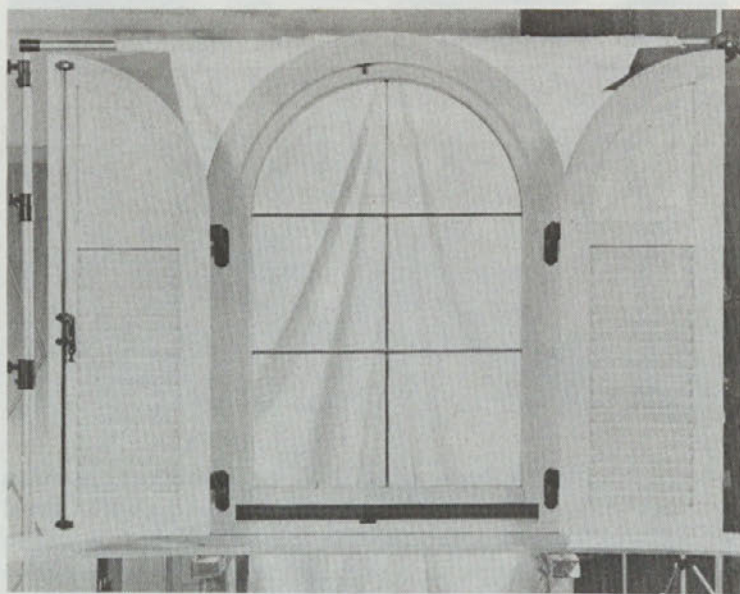
Še vedno, kot smo že večkrat zapisali, bomo poskušali čimveč prodati na našem bivšem YU trgu, čeprav se tu še srečujemo z velikimi težavami zaradi blokiranega plačilnega prometa. Naše proizvode lahko prodajamo le po načelu blagovne menjave.

Problem je v tem, da je vedno manj izdelkov, ki so pa vedno dražji, ki jih še lahko prodamo na našem slovenskem trgu. Tudi vlada BiH je tako kot že prej Srbija, uvedla ukrep o prepovedi prodaje mnogih izdelkov v ostale republike (mleko, žito, meso, les, iverice, itd.).

Ker smo si zadali cilj, čimbolj povečati izvoz na ostale zahodne trge, so naše aktivnosti potekale tudi v tej smeri. Naše izdelke smo ponudili mnogim potencialnim kupcem v Italiji, Avstriji, Franciji, Nemčiji, Belgiji, itd. Z nekaterimi od njih (Italija, Nemčija) smo imeli že prve raz-

strili tudi ponudbo doma.

Po dosedanjih izkušnjah imamo veliko možnosti plasiranja notranjih vratnih kril. Pri plasiranju oken bo šlo počasneje, vendar so prvi stiki že narejeni. Ker bomo rezila za proizvodnjo izvoznega okna (68 mm profil) dobili šele konec februarja, je realno

Polokrogla okna s polkni bodo krasila tudi naše nove stanovanjske hiše

govore. Izdelali smo jim vzorce in lahko pričakujemo, da bomo posle, če jim bo kvaliteta odgovarjali, tudi realizirali. Količine so namreč zelo zanimive. Firmi SILCO v Avstriji smo že v lanskem letu izvozili manjšo količino naših izdelkov SP, ki jih je kot eksponate razstavila v svoji trgovini. V februarju mu bomo ponovno izdobračili manjšo količino. Vrednost ni velika, toda kdo ve, mogoče bodo kasneje naročila pogostejša in večja. V januarju smo dobili prvo letošnjo naročilo za vhodna vrata. Z g. Kneipom se dogovarjamo že dve leti in kupoval je le po nekaj komadov vhodnih vrat. Sedaj pa jih je kupil 233. Vhodna vrata so različnih izvedb (različna polnila, sreklja, stopnja, količina dobave) in bomo z njimi lahko pope-

pričakovati prve količine konec marca ali v začetku aprila. V Nemčiji imamo potencialnega kupca, ki se zanima za letni nakup oken 6.000 - 15.000 komadov. Potrdil nam je že izdelavo in sprejel okvirno ponudbo. Dogovoriti se moramo še za vzorčno količino in potem bomo dobili po vsej verjetnosti tudi naročilo. Za italijanskega kupca smo izdelali vzorec okna v skladu z njegovimi zahtevami, vendar naročila še ni.

Vedeti moramo namreč, da bomo s povečanim deležem našega izvoza morali nekomu drugemu izpuliti prodajo na teh trgih, ki jih že ima. To pa ne bo enostavno in lahko. Boj za nove trge bo težak in postopen.

Jožica Bergant

Pestra ponudba kvalitetnih izdelkov Jelovica, ki so novost in naj bi odprla nove prodajne poti

V pomoč tistim, ki boste plačali davek

Do 31. marca letos bomo morali vsi, ki prejemamo dohodke, oddati pristojni davčni upravi davčno napoved oz. oddati napoved dohodnine. Med vire dohodnine spadajo: osebni prejemki, dohodki iz kmetijstva, dohodki iz dejavnosti, dohodki iz kapitala, dohodki iz premoženja, dohodki iz premoženjskih pravic.

Vse te prejemke moramo v davčni napovedi navesti v bruto zneskih. Od tako zbranih bruto prejemkov odštejemo prispevke za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, prispevke za zaposlovanje in prispevke za zdravstvo. Vse skupaj imenujemo tudi prispevki za socialno varnost.

Po spremembi Zakona o dohodnini v decembru lanskega leta se od bruto prejemkov odštevajo tudi posebni prispevki, ki jih moramo plačevati po zakonih. To so posebni prispevki, namenjeni za solidarnost v primeru poplav, vojne škode itd. Razlika med bruto prejemki in navedenimi prispevki nam da osnovo za dohodnino. Sedaj pa pridemo do (za vse nas) najpomembnejšega dela davčne napovedi, kjer je možno po določbah Zakona o dohodnini zniževati njeno osnovo. Le-to pa je možno v naslednjih primerih:

A) zmanjševanje osnove dohodnine do 10% njene osnove:

1. za zneske sredstev, vloženih v nakup dolgoročnih vrednostnih papirjev;
2. za zneske reinvestiranih dohodkov od dolgoročnih vrednostnih papirjev;
3. za zneske, porabljene za reševanje stanovanjskega problema zavezanca;
4. za zneske, vložene v gradnjo malih hidroelektrarn, v varstvo okolja in varčevanje z energijo;
5. za sredstva, vložena v obnovo kulturnih in zgodovinskih spomenikov;
6. za zneske, vložene v nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov ter v zdravljenje in rehabilitacijo v zdravstvenih zavodih in zdraviliščih;

7. za zneske sredstev, vložene v izobraževanje ob delu;

8. za zneske sredstev, namenjenih za znanstveno in razvojno dejavnost;

9. za zneske sredstev, ki smo jih porabili za nakup knjig in učnih pripomočkov s področja umetnosti, znanosti, kulture, izobraževanje in vzgoje ter športa;

10. za zneske sredstev, plačanih članarin političnim strankam in sindikatom;

11. za zneske prostovoljnih denarnih prispevkov in vrednost daril v naravi za humanitarne, kulturne, znanstvene, športne, ekološke in religiozne namene;

12. za zneske sredstev, vloženih v nabavo, rekonstrukcijo in modernizacijo osnovnih sredstev, zmanjšanih za višino sredstev znižane osnove pri davku iz dejavnosti;

B) osnova za dohodnino se zmanjšuje za celotno dovoljeno višino davčne oljave:

1. za plačane samoprispevke;
2. invalidom s 100% telesno okvaro se prizna letni povprečni osebni dohodek na zaposlenega v Republiki Sloveniji v letu 1991 - v nadaljevanju popr. OD 1991 (po prvih izračunih bo ta znesek nekaj višji od 200.000,- SLT);
3. Osebam, starejšim od 65 let, se prizna 8% popr. OD 1991;
4. za vzdrževane družinske člane (otroci, posvojenci, vnuki, zako-

nec, starši zavezanca) se prizna:
- za prvega 8% popr. OD 1991
- za drugega 10% popr. OD 1991
- za tretjega 12% popr. OD 1991
- itd. za vsakega naslednjega za 2% več;

5. če se otroci izobražujejo na srednji, višji ali visoki šoli v kraju izven stalnega bivališča, se olajšava iz prejšnje točke poveča za 4%;

6. če je otrok moten v telesnem in duševnem razvoju, znaša olajšava 20%, če pa je trajno nezmožen za delo pa 50% popr. OD 1991.

Podatke o osebnih prejemkih in prispevkih iz tega naslova vam bo pripravilo podjetje in jih boste prejeli v drugi polovici februarja. Za ostale boste morali poskrbeti sami.

Upam, da ste pridno zbirali račune za uveljavitev davčnih oljav.

Le-teh vam pri davčni napovedi ni potrebno prilagati, le hraniti

jih morate še eno leto po končnem roku za oddajo napovedi dohodnine. Predložiti morate le dolgoročne vrednostne papirje, da jih bo davčna uprava žigosala.

Prav na koncu naj vam dam še majhen nasvet. Oddajte svojo davčno napoved 31. marca 1992, ko je zadnji dan za njeno oddajo. Najbolje bo to storiti po pošti v priporočenem pismu, saj bo drugače velika gneča na davčni upravi (morate pa imeti dokaz, da ste davčno napoved do roka oddali - kazni so visoke). Glede na to, da se bo takrat na davčnih upravah nabralo precej papirja, lahko pričakujemo odločbo o odmeri dohodnine v roku enega meseca. Po prejemu odločbe pa imamo zopet 30 dni časa za plačilo eventualne razlike. V tem času bo pa tudi inflacija naredila svoje.

Vinko Ušeničnik

MED UKREPI ZA BOLJŠO PRODAJO

Izobraževanje naših trgovcev

Glede na spremenjene pogoje gospodarjenja se spreminjajo tudi potrebe po dodatnem usposabljanju delavcev. Za posamezne sredine nameravamo v bodoče organizirati "tematske programe" tudi v podjetju. Nekaj takih programov smo v preteklosti že izpeljali n.pr. za delavce, ki delajo pri sušilnih napravah, za delavce, ki delajo na področju kontrole kakovosti, za obratovodje itd.

Konec lanskega leta pa smo organizirali program izpopolnjevanja osebja v poslovalnicah in predstavništvih. Namen seminarja je bil predvsem pokazati načine in pomembnost tržno usmerjenega pristopa, pa tudi poznavanje finančnega in psihološkega vidika poslovanja. Povdarek na seminarju je bil dan uspešnemu komuniciranju, obravnavane so bile preavsem naslednje teme:

- delo prodajalca in potrebne sposobnosti in osebnostne lastnosti, znanja in spretnosti, ki so potrebna za uspešno delo

- obravnavana je bila problematika komuniciranja

- beseda pa je tekla tudi o novih pravilih obnašanja oz. liku prodajalca v spremenjenih tržnih pogojih.

Seminar pa je predavatelj Bokal Stane, strokovnjak za komunikativno dejavnost, popestril z vajami oz. testi.

V sklopu seminarja je bil organiziran tudi razgovor udeležencev seminarja z najodgovornejšimi delavci podjetja, kjer je bilo postavljeno vrsto problemov, na katere dnevno naletijo pri svojem delu zaposleni v poslovalni-

cah in predstavništvih. Razgovor je bil vsekakor koristen, kajti ti delavci imajo le redko priložnost priti v stik z odgovornimi delavci za posamezna področja že zaradi lokacijske oddaljenosti. Skupno pa je mnenje, da bi se dalo marsikateri problem z malo več dobre volje hitro rešiti.

ipd.

Seveda pa s tem izobraževanje še ni zaključeno. Že v mesecu marcu ponovno načrtujemo za isto skupino enodnevni seminar z eno samo točko "pristop h kupcu".

V nadaljevanju pa bi bilo koristno dopolniti znanje zaposlenih

promociji podjetja. Prav to slednje: prodor na zahtevna tržišča in promocija firme v širšem prostoru je tisto, kar bo nam pomagalo preživeti....

In prav na koncu naj povzamem misli prof. Juvanca v zvezi z

oblikovanjem nasploh, takole pravi: "Že res, da lepota za življenje ni nujno potrebna, pa vendar je prav zaradi nje življenje več vredno."

Nada Slovnik

Drugi del seminarja sta vodili sodelavki Berčič Marinka in Čebulj Albinca, ki pa zaradi pomanjkanja časa nista mogli obravnavati vseh tem, ki so bile predvidene s programom seminarja, ampak sta imeli z udeleženci le krajše razgovore o predstavitvi oz. reklamiranju izdelkov, pretoku dokumentacije,

v naši trgovski mreži z znanji iz komercialnega področja, ker ima večina teh delavcev tehnično strokovno izobrazbo in tako dobro poznajo naše izdelke, težave pa imajo s poznavanjem določenih pojmov, ki nastopajo v prometu blaga in storitev.

Ž.S.

PREDAVANJE DIT JELOVICA

Vloga designa v lesarstvu

Leto 1991 smo v DIT-u Jelovica zaključili, po udeležbi sodeč, z najzanimivejšim predavanjem doslej. Mednarodno uveljavljena oblikovalka g. Biba Bertok, d.i.a. nam je predstavila industrijsko oblikovanje v lesarstvu kot specifično umetniško zvrst.

Povedala nam je, da je žal pri nas še vedno preveč ukoreninjena miselnost, da je oblikovanje le površna površinska preobleka izdelka. Iz njenega predavanja pa je vela prepričljivost, da dober izdelek nastane le, ko skupina različnih ustvarjalcev z medsebojnim vplivanjem ustvarja in nadgrajuje izdelek in mu na koncu poišče ter doda "nekaj več" in ga s tem dvigne nad nivo ostalih izdelkov enake

tehnične in tehnološke kakovosti.

In tisto "nekaj več" je g. Bertokova vsekakor dosegla na prikazanih izdelkih iz pohištvenega programa MANTA, MAK, ZLOŽLJIVI JEDILNI GARNITURI IZ LEPLJENEGA LESA in v mednarodni areni nagrajeni OTROŠKI POSTELJICI.

Oblikovno dorečen, uporaben in kakovosten izdelek si lažje utre pot na trg in hkrati pripomore k

IZ SINDIKALNE AKTIVNOSTI

Sindikat je spraševal za vas

Sindikat je na podlagi vprašanj, ki so jih delavci v pisni obliki naslovili na vodstvo podjetja, poiskal odgovore pri direktorju. Dogovorili smo se, da sindikalni zaupniki posredujejo odgovore skupinam delavcev, ki so ta vprašanja zastavili. Glavni poudarki so naslednji:

- direktor nas je seznanil s potekom priprav na reorganizacijo podjetja in z razvojem Jelovice v bodoče. Program dela za leto 1992 s kratkoročnimi cilji in predvidenimi ukrepi bo v kratkem posredovan delavskemu svetu.

- težave v podjetju so povezane s trgovino na področju bivše Jugoslavije, prodor na zahodno tržišče je izredno težak.

- direktor ocenjuje, da njegovi sodelavci svoje delo korektno in strokovno opravljajo. Zunanji sodelavci so vključeni, ker posedujejo specialna znanja (primer: v Jelovici nimamo visoko specializiranih organizatorjev).

- v Jelovici je še vedno prisoten problem preizkušenosti; ob nezmanjšanem obsegu proizvodnje bi zaradi konkurenčnosti ne smeli imeti več kot 750 - 800

zaposlenih. Presežki se bodo reševali na podlagi programa razreševanja presežkov delavcev.

- problem v Jelovici je slaba izobrazbena struktura zaposlenih.

- nekatera vprašanja oziroma mnenja so se nanašala na politiko oz. strategijo vodstva podjetja in na preteklo delo nekaterih vodilnih delavcev. Direktor je predlagal, da taka vprašanja postavimo delavskemu svetu oziroma razpisni komisiji, ki je te podatke gotovo preverjala.

- delavce je zanimalo, kaj bo z izplačilom stroškov prevoza na delo - ali se bodo res ukinitili. Direktor je razložil, da bo podjetje ravnalo v skladu s kolektivno pogodbo in bo prevoz plačan. Lahko se bodo ukinitile mesečne vozovnice, vendar bodo delavci namesto tega dobili dejanske stroške povrnjene v denarju.

Sindikat je na svojih sestankih obravnaval

- delavci, ki so v mesecu decembru zaradi čakanja v novembru prejeli osebni dohodek, ki je bil nižji od 7000 SLT, so dobili razliko do 7000 izplačano. Tak sklep je bil sprejet skladno z dogovorom z vodstvom podjetja o določeni pomoči delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki.

- v mesecu januarju je bil uveden kolektivni dopust v okviru letnega plana delovnega štaba, kar je skladno z zakonom o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja ter s kolektivno pogodbo lesarstva in podjetja Jelovica v pristojnosti direktorja. Kolektivni dopust v letu 1992 bo še 26.6 ter od 28. do 31.12.

- sindikat je obravnaval predlog sklepov o uvedbi dela s skrajšanim delovnim časom v februarju in marcu. Vodstvu predlaga, da preveri, če je možno s prerazporeditvami delavcev reševati problem nadurnega dela, ki se pojavlja na nekaterih delovnih mestih (npr.: prototipna delavnica).

- s 1.2.1992 bo pri sindikatu za šport zadolžen Ahčin Andrej.

Dosedanji vodja športnih sekcij Jože Habjan je zaprosil za razrešitev s funkcije, ker bo njegovo delovno mesto v Gorenji vasi.

Gibanje osebnih dohodkov v Jelovici

Sindikat spremlja gibanje osebnih dohodkov v Jelovici v primerjavi z izhodiščnim OD po splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo in v primerjavi s povprečnim OD gospodarstva. Navajamo nekaj podatkov za zadnje mesece leta 1991:

- izhodiščni osebni dohodek v Jelovici je bil v primerjavi z izhodiščnim OD po splošni kolektivni pogodbi v mesecu septembru za 8% nižji, v oktobru za 19% nižji, v novembru za 24% nižji, v decembru pa je bil nižji za približno 30%.

- če primerjamo povprečni osebni dohodek v Jelovici s povprečnim osebnim dohodkom v gospodarstvu, ugotovimo, da je bil povprečni osebni dohodek v Jelovici v septembru za 2% višji kot v gospodarstvu, v oktobru je bil nižji za 11% in v novembru nižji za 21% in znaša za Jelovico

11175 SLT in za gospodarstvo 14167 SLT. V decembru je bil povprečni OD v Jelovici 13146 SLT, podatkov o povprečnem OD v gospodarstvu pa za december še ni. Če predvidevamo približno enak porast povprečnega OD v gospodarstvu kot je porast drobnoprodajnih cen in življenjskih stroškov (ca 15%), v Jelovici še vedno zaostajamo za gospodarstvom podobno kot v novembru.

Pogoji za delovanje sindikata v podjetju v letu 1992

Sindikat je z vodstvom podjetja dosegel soglasje glede zagotovitve materialnih pogojev za svoje delo v naslednjem:

- skupno število plačanih ur za sindikalno delo v letu 1992 znaša 1140 ur, ki so enakomerno porazdeljene po koledarskih mesecih, kar pomeni 95 ur mesečno. Približno polovico ur bomo porabili za delo profesionalnega sindikalnega zaupnika s sedežem v Jelovici za nekaj ur dnevno, o čemer se še dogovarjamo na območnem sindikatu za Gorenjsko, kjer nam pomagajo pri iskanju ustreznega človeka za naše potrebe.

- Podjetje bo sindikatu zagotovilo obračun članarine za člane sindikata, blagajniška opravila in vodenje blagajne vzajemne pomoči.

- podjetje zagotavlja sindikatu za njegovo delo uporabo prostorov in sicer sobo št. 26 v poslovni stavbi montažnih objektov.

Obveznice....

Predstavniki sindikata smo se ponovno obrnili na vodstvo podjetja z zahtevo po izplačilu obveznic, ki so že zapadle v izplačilo. Direktor nam je razložil, da je glede na finančno situacijo v podjetju izplačilo v celoti nemogoče. Znesek predstavlja približno tri neto plače Jelovice. Terjatev delavcev iz naslova OD ne preneha.

V januarju mesecu bi bilo možno nek del izplačati, vendar se je vodstvo odločilo namesto tega raje povečati plače za december za 15%. Sindikat je s tem soglašal, saj tako izplačan denar pomeni istočasno tudi večjo

osnovo za osebni dohodek v bodoče, ko bomo prejeli nadomestilo za čas čakanja na delo in je tako za delavce boljše. Obveznice, izdane v letu 1991, gredo v osnovo za izračun dohodnine. Če se bo pokazalo, da bi zaradi tega dela dohodka morali plačevati razliko med akontacijo in obračunanim davkom, bo do-

ločen del obveznice izplačan. Direktor je povedal, da se je pozanimal in izvedel, da bomo lahko te obveznice uveljavljali kot davčno olajšavo po 7. členu zakona o dohodnini v okviru možnega 10% zmanjšanja osnove in dohodnine. Natančna navodila o tem boste dobili pravočasno.

Kolektivna pogodba

Na pobudo delavskega sveta in skladno z določili kolektivne pogodbe podjetja Jelovica potekajo aktivnosti v zvezi s spremembo kolektivne pogodbe podjetja v členih, ki se nanašajo na določanje trajnih presežkov v podjetju. V obstoječi pogodbi kriteriji niso razdelani tako, da bi lahko posamezne delavce točkovali in na ta način bolj objektivno ugotavljali presežne delavce.

V postopku priprave gradiva sodeluje tudi predstavnik sindikata z namenom, da se zagotovi pretok informacij med obema pogodbenima strankama že v fazi priprave. Ko bo predlog potrdil delavski svet kot predlagatelj spremembe, ga bo obravnaval sindikat na seji izvršnega odbora, v pogajanjih bo sindikat sodeloval s svojo pogajalsko skupino. Sindikat je pomoč poiskal tudi na sedežu območnega sindikata za Gorenjsko in v priprave vključil pravnico gorenjskih sindikatov g. Lucijo Vuga.

Ob članku A.Kužnika v prejšnji številki

VSAKA STVAR IMA SVOJO MEJO!

Predpogoj objektivnosti je resnicoljubnost, ta pa v prvi vrsti sloni na kritičnem odnosu do samega sebe. Kdor takega odnosa ni zmožen gojiti, se največkrat obrne navzven, začne vpiti in s prstom kazati na druge, češ da so krivi za vse, kar se je in kar se dogaja, najhujše pri vsem tem pa je dejstvo, da so trdno prepričani, da imajo prav, da so objektivni in da le oni govorijo resnico.

Koliko gornje ugotovitve držijo za g. Kužnika vodstvo ne ve, dejstvo pa je, da se jih je zdelo potrebno napisati, ker se iz članka "Dobrota ne pozna meja" objavljen v 7 številki glasila Jelovica, prenekatere prav ponujajo.

Sploh je citiran članek čustveno obarvan, konglomerat neresnic, pavšalnih obtoževanj vodstva in žaljivk, ki si jih lahko privoščijo le človek, ki je sam popolnoma brez napak. Epilog vsega tega pa bi se kaj lahko odvil zunaj Jelovice. Če je temu dodati še sarkastičen ton v katerem se članek

prične, postane takoj jasno, da je po g. Kužniku sedanji položaj Jelovice posledica notranjih faktorjev, predvsem vodstva, ki je vse kar je naredilo ali ukrenilo, naredilo napačno, vsega tistega kar bi moralo narediti pa ni naredilo in to povzroča vsega hote! G. Kužnik tudi dobro ve kaj je bilo narobe ukrenjeno in zakaj in kaj bi moralo biti sklenjeno, pa ni bilo. Velika škoda je, da svojih znanj in spoznanj v tem pogledu ni Jelovici ponudil že prej, saj je gotovo, da bi bila situacija v tem primeru povsem drugačna kot je.

Kar se neresnic, drugače se temu reče tudi laži, tiče, naj g. Kužnik pove, koliko denarja je bilo potrebno njemu ali kakemu drugemu zaposlenemu v Jelovici žrtvovati za dokup let? Govora je o dokupu let za december 1991. Kolikor je vodstvu znano je ustrezne izjave podpisalo 60 zaposlenih, prav za vse pa je v celoti dokupilo leta podjetja. Pri prodaji stanovanj so najslabše variante znane iz sredstev javnega obveščanja, saj nekatera podjetja stanovanj sploh ne prodajajo, kar pomeni, da bodo morali imetniki stanovanjskih pravic nakup iztožiti preko sodišč, druga zavlačujejo s postopki do zakonskega maksimuma, zato prodajajo stanovanja po revalorizirani vrednosti točke, resnici na ljubo pa so tudi nekatera podjetja, ki prodajajo stanovanja pod bolj ugodnimi pogoji, vendar ne ceneje, kot JELOVICA, kar je povsem razumljivo, saj je situacija po posameznih podjetjih raznolika, takšnim raznolikostim pa se je potrebno tudi prilagoditi in jih upoštevati. Očitno je nadalje, da ima ali je imela Jelovica v g. Kužniku razsodnika, ki si je vzel pravico ločevati ljudi na "goloroke" in "hrabre" in "mevže", na "koristne" in "škodljive", na "podirajoče" in konstruktivne, na "neomadeževane" in omadeževane, na ravnodušne in neravnodušne, na tiste, ki "ne dajo na vago svojih grehov" in tiste, ki to dajo, na tiste, ki "težko prenašajo kritike" in tiste, ki to lahko prenašajo, na izvrstno plačane (mimogrede izplačilo direktorja za mesec dec. je znašalo 40.089,41 SLT), na tiste, ki vse kar počnejo, počno za "ceno lastnega obstoja" in tiste, ki se žrtvujejo in delajo samo za druge, na tiste, ki so pri sebi "zreducirali delavce na minimum" in tiste, ki tega nikoli ne bodo storili in še najmanj na tiste "ki se hočejo znebiti imovine in delavcev" in tiste, ki tega nočejo. Gotovo je, da ni potrebno posebej poudariti, da spadajo v po-

gornjih razsodbah pozitivne ljudi g. Kužnik in njemu podobni med tiste negativne pa zlasti, če že ne izključno, vodstvo. Takšne opredelitve morajo izvati komentar DS podjetja. Koliko je v žaljivkah g. Kužnika resnice, bo presodil čas in zaposleni v Jelovici. Vodstvu pa je žal, ker odhaja v pokoj nekdo s tako grenkimi spoznanji, ki so predvsem posledica velike zagledanosti v preteklost, ki je ni več in ki je nikoli več ne bo, pa če bi g. Kužnik še tako rad videl, da bi se vmila. Bodočnost Jelovice je namreč iskati v novih poslovnih potezah in novi organiziranosti, ki morata ustrezati tržnim pogojem poslovanja. Ukrepi, ki bodo podjetje popeljali tja so res boleči, a neizogibni, saj sedanja struktura Jelovice ustreza pogojem, ki jih ni več. Prej, ko se bomo zavedli tega dejstva vsi zaposleni v podjetju, hitreje in z manj bolečin bomo presegli sedanje stanje. Cilj, ki je sicer optimističen pa kljub temu realen, pa lahko dosežemo le vsi skupaj in s konstruktivnimi medsebojnimi odnosi, ne pa z medsebojnim obtoževanjem in žalitvami. V kolikor g. Kužnik misli drugače vodstvo upa, da je res osamljen jezdec v tej temi.

P.S.

V kolikor je uredništvo mnenja, da je članek g. Kužnika korekten, kar je resnično nujen predpogoj vsakega javnega izražanja mnenj, pa je gotovo premalo upoštevalo dejstvo, da gre glasilu "Jelovica" v širšo javnost in da s podobnimi prispevki, pa če so trditve resnične ali ne, ugled podjetja pada. Če meni, da je tudi to prav, se po mnenju vodstva moti, če meni, da to ni prav pa ni usrezno reagiralo, vsled česar je pričakovati njegovo pojasnilo. Pri tem je še opozoriti, da pojma "demokracija v najširšem pomenu besede" ni zamenjevati s pojmom "anarhija".

za vodstvo podjetja:
Janez Kovačič

NESREČE PRI DELU

Lani manj nesreč

Kljub temu se je v celem letu pripetilo skupno 58 nesreč pri delu. Ne da bi se hvalili je to najmanj v zadnjih 5 letih odkar spremljamo in beležimo nesreče pri delu. Čeprav se število zaposlenih v lanskem letu še ni bistveno zmanjšalo, smo lahko veseli manjšega števila nesreč kar v prvi vrsti kaže predvsem na večjo disciplino in red pri delu. Tudi osveščenost delavcev do samega dela (varnega) kaže rezultat. Tako smo v Jelovici, glede števila nesreč pri delu na 1000 zaposlenih v lesni industriji pod republiškim povprečjem. To naj bi nam bilo vsem skupaj tudi vodilo in obenem spodbuda za še bolj varno in disciplinirano delo v novem letu.

cesta. Seveda je bila vzrok posledica, poškodba pa na kolku desne noge.

Za zaključek nesreč pri delu v lanskem letu pa je dne 16.12.1991, poskrbel Janez Z. na obratu v Predvoru. Janez sicer več del v lakirnici je to nesrečno pot brusil robove polken. Pa mu je pri enem od potezov ostala v roki poleg brusnega papirja tudi iver v dlani leve roke. Pa tudi Janezu se je dlan že zacečila.

Čeprav smo se že krepko poglabili v novo leto, pa si najprvo zapišemo še 4 nesreče, ki so pripetile še v lanskem letu.

Prvo nesrečo naj opišemo še v daljnjem novembru in sicer 4.11.1991, ki se je pripetila delavcu Rupar P. na obratu v Gorenji vasi. Delavec je pri krpanju obdelovancev nesrečno zadržal leseno iver v prstanec na levi roki. Kljub temu, da je nesreča lažje narave, pa je zahtevala nekaj dni bolniške.

Preselimo se v mesec december ali točneje 9.12.1991, pa se je lažja nesreča pri delu pripetila v proizvodnji MO, delavcu Bukovec B. Opravljal je delo pri sestavi stenskih elementov, ko je pri vgrajevanju mavčne plošče nerodno rokoval z rezilom in urezal se je v roko. Tudi Borut je nekaj časa počival.

Dne 11.12.1991, pa se je pripetila že prva prava zimska nesreča. Nande Š. je tega dne že veselo odhajal z dela domov, ko se mu je nenadoma postavila pokonci

V novem letu pa se je prva nesreča pri delu pripetila že takoj na prvi delovni dan. Zato je poskrbel 6.1.92 Matjaž K. iz prirezovalnice. Tudi zaščita, ki skrbi za varno delo na stroju je lahko vzrok poškodbi. Matjaž je razžagoval deske na večlistni krožni žagi, pri tem je z roko potegnil desko k sebi in s prstom zadela od zaščitne kapo na stroju.

Tudi druga nesreča v novem letu se je zgodila prvega delovnega dne. Torej kaj "spodbuden" začetek za poškodbe pri delu, medtem ko smo se pri zaključku preteklega leta hvalili.

Miha P. iz obrata notranjih vrat pri delu na stiskanju vratnih kril pa je to pot veselo prihajal na delo. Vidi se, da je letošnja zima ostrejša, kajti tudi Miha se je postavila pokonci cesta in poškodoval si je nogo.

Dne 13.1.92 se je prav tako pripetila nesreča pri delu delavcu z obrata notranjih vrat. Božo M., ki dela v liniji za brazdanje vratnih kril je pri nakladanju tran-

sportnega vozička, nenadoma bolečina v križu preprečila nadaljnje delo. Božo je hotel privzdigniti kar cel voziček, kar pa je bilo seveda preveč za njegovo hrbtenico.

Da zaključimo z nesrečami v mesecu januarju pa je poskrbel Tomaž D., pripravnik v prirezoval-

nici. Ker se Matjaž še vedno usposablja za varno delo na strojih se je to pot soočil še z nesrečo pri delu. Pri transportiranju po valjčni progi je pozabil svoj prst na desni roki na valjčni progi in povozila ga je paleta, ki jo je sam potiskal.

Pripravil Jure Golob

julij - čas dopustov
avgust - skupna vaja vseh desetih
september - praktične vaje po desetih
oktober - meddruštvene vaje po dogovoru v Gradisu ali Gorenjski predilnici
november - vaje gasilskih desetih po naših obratih
december - delovni sestanek in zaključek leta

operativni štab
 GD Jelovica

NOVO VODSTVO GASILCEV

V decembru smo se člani našega GD zbrali na rednem letnem občnem zboru. Pregledali smo delo v preteklem letu, si zastavili smernice za nadaljnje delo ter izvolili novo vodstvo društva.

Dosedanjemu vodstvu društva je potekel mandat, tako da smo izvolili izvolili novo vodstvo društva:

predsednik: Danica Miklavčič

poveljnik: Stane Okorn

podpredsednik: Jure Golob

podpoveljnik: Anton Čemažar

gospodar: Anton Čemažar

tajnik: Polona Debeljak

blagajnik: Mira Ažbe

nadzorni odbor: Anton Kužnik, Stanislav Šink, Andreja Novak

disciplinska komisija: Rafko Rihtaršič, Jože Okorn, Andrej Premru

Podelili smo priznanja za dolgoletno sodelovanje in delo v gasilski organizaciji:

za 10 let dela: Marija Fojkar

za 20 let dela: Jože Okorn, Stane Okorn

za 40 let dela: Valentin Sajevec

Spominska darila smo podelili tudi članom, ki so letos slavili "okroglo" življensko jubilejo:

za 80 let: Valentin Sajevec

za 60 let: Rafko Rihtaršič

za 50 let: Florjan Novinc

Operativni štab je na svoji prvi seji sestavil tudi mesečni terminski plan dela za leto 1992:

Mesečni terminski plan dela za leto 1992

januar - praktična suha vaja v lakirnici na obratu Stari dvor
februar - praktične vaje v zimskih razmerah po desetih
marec - predavanje - gašenje na novi tehnologiji
april - meddruštvena vaja: GD Gorenjska predilnica; GD Gradis; GD LTH
maj - priprava in sodelovanje na tekmovanju OGZ Škofja Loka
junij - strokovna ekskurzija

Vabilo ljubiteljem planin

Pridružite se nam

Planinska sekcija Jelovice ima dolgoletno tradicijo in vrsto lepih planinskih dosežkov. Običajno se njihovih poti v domače in tuje gore udeležuje peščica najbolj zagnanih gornikov. Ker pa je program pester, primeren za vse vrste ljudi in ga lahko izbirate po svojih željah in sposobnostih vam ga objavljamo. Vi pa izbirajte. Morda bo v teh finančno težkih časih to edina oblika, da boste lahko sploh šli še v gore.

Program vzponov planinske sekcije za leto 1992

MESEC	VRH	VRSTA VZPONA	VIŠINA
januar	Storžič	Zimski tečaj	2132 m
februar	Kredarica	Zimski vzpon	2515 m
marec	Kanin	Turno smučanje	2200 m
april	Krn	Turno smučanje	2226 m
maj	GrossWenediger	Turno smučanje/vzpon	3660 m
junij	Marmolada	Turno smučanje/vzpon	3342 m
julij	Alphubel	Visokogorski vzpon	4206 m
avgust	Triglav	Trad. pohod	2864 m
september	Hafner	Visokogorski vzpon	3050 m
oktober	Olševa	Planinski vzpon	1923 m
november	Trupejevo poldne	Planinski vzpon	1915 m
december	Križna gora	Zaključek sezone	666 m

Poleg navedenih planinskih vzponov naj bi v letošnjem letu izvedli tudi akcijo nabave planinskih čevljev.

Vodja planinske sekcije
 Jure Golob

Ob smrti sodelavca - STANETA KNIFICA

Prvi delovni dan novega, 1992. leta smo izvedeli, da se je za vedno poslovil naš dolgoletni sodelavec Stane Knific. Trdno smo upali, da bo v neenakem boju premagal zahrbtno bolezen, ki ga je pestila dve leti. Še nekaj dni pred Božičem smo si z voščili segli v roke in zaželeli zdravo novo leto posebno Stanetu, ki nas je tedaj, ne da bi slutili, zadnjikrat obiskal v tovarni. Na pogrebu v Preski pri Medvodah se je zbrala množica prijateljev, sorodnikov in sodelavcev iz Jelovice. Pevci Okteta Jelovica smo mu zapeli v zadnje slovo.

Simon Gregorčič, pesnik in duhovnik, je zapisal:

*No le kar volova mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!*

Tihi izvrševalec tega ukaza je bil naš pokojni Stane Knific. V Jelovici je zavzeto skoraj štiriintrideset let opravljal razvojna, tehnološka in operativna dela na področju montažnih hiš. Izšel je iz tistih generacij ljubljanske Tehniške šole, ki je vzgojila številne kadre, ki so kasneje pomembno prispevali k rasti slovenskega lesarstva. Stane je bil stroki predan v vseh pogledih. Dosleden je bil pri racionalni rabi materialov in sredstev, vztrajal je pri dognan-

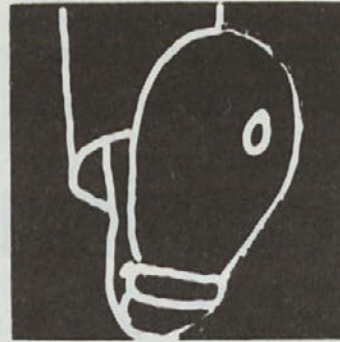
jih, do katerih je prišel v potu lastnega obraza. Imel je smisel za koordinacijo del od zasnove in projektov do njihove realizacije. Upošteval je dognanja stroke, a nikoli da jih ne bi preizkušal in kot takšna lansiral v operativno. Uveljavljeno je kritično preizkušal, izsledke je smelo prakticiral. Nepozabna je njegova skrb za vzgojo kadrov svojega delokroga. Bil je mentor mnogim praktikantom, bodočim strokovnjakom. S tolerantno strogostjo je uvajal nove sodelavce. Stane je bil v stroki uspešen analitik, kalkulacista, konstruktor in priznan inovator. Njegov delovni dan je bil nemalokrat OD ZORE DO MRAKA, OD MRAKA DO DNE, če si izposodim Prešernove besede. Kljub obilnemu znanju se je v stroki izpopolnjeval na svoj način skozi dostopno literaturo in v praksi. Znan je bil tudi po dejavnosti v zasebnem življenju na področju športa in pri varstvu narave. Kot razgledan izobraženec se je zanimal za zgodovino, politiko, književnost, umetnost in humanizem. Imeli smo priložnost zaznavati pokojnikovo človeško plat, ki je odsevala v pokončnem značaju, v človečnosti in v tolerantnosti do zmerne meje v vseh ozirih do sodelavcev. Obsojal je polovičarstvo, žigosal je usodne zablode, zavzemal se je za celovitost razkrivanja in odpravljanja nesporazumov. Tehten je bil v odnosu do podrejenih in odprt do vseh ljudi poštenih namenov. Bil je Jelovčan takorekoč do zadnjega diha, Jelovica je bila njegovo življenje, zato je pred leti prejel državno odlikovanje, čeprav tudi v Stanetovem primeru delno velja pregovor, da je PRIZNANJE CVETJE, KI ZRASTE ŠELE NA GROBU. Spočije naj se torej v rodni slovenski zemlji.

F.Jenko

Zahvala

Ob boleči izgubi naše drage žene in mame Pavline Berce, se zahvaljujem v svojem imenu in imenu naše družine vsem sodelavcem in prijateljem za podarjeno cvetje, izrečena sožalja in spremstvo na njeni zadnji poti. Posebna zahvala tudi bivšim očetovim sodelavcem.

Albina Čebulj

Zaposlili so se:

JANI POTOČNIK, iz služenja vojaškega roka, v obrat prirezovalnica

KADUNC IRENA, v izvozno uvozni službi

Z delom so prenehali:

LEON MERJASEC, iz obrata MO, odpoved delovnega razmerja

PETER ZORMAN, žaga Predvor, zaposlen za določen čas PRIMOŽ ERŽEN, obrat prirezovalnica, prestajanje zaporne kazni

DAMJANA PLESTENJAK, iz obrata družbene prehrane, zaposlena za DČ

IGOR MLAKAR, iz montaže MO, odšel na služenje vojaškega roka

MIRSAD TRALJAŠIČ, iz skladišča SP, zaposlen za določen čas ANDREJ KOČEVAR, iz obrata notranjih vrat, odpoved delovn.razmerja

Umrli je

STANE KNIFIC, samost. konstruktor na mont. objektih

Upokojili so se:

PETER REHBERGER, iz obrata Predvor

JANKO OBLAK, iz obrata Sovodenj

TILKA MEZEK, iz obrata vhodnih in garažnih vrat

RAJKO BOGATAJ, iz skladišča žaganega lesa St.dvor

MARIJA KUŽNIK, iz službe AOP

ANTON KUŽNIK, služba vzdrževanja

CIRIL KRIŽNAR, iz obrata MO

MARJAN KOVAČ, iz skladišča žaga lesa St.dvor

VALENTIN ŠPAROVEC, iz prototipne delavnice

JOŽE DEMŠAR, iz obrata Gorenja vas

FILIPJERAM, iz obrata prirezovalnica

MARIJA BEVK, iz obrata oken

JAKOB DEMŠAR, iz obrata žagalnica St.dvor

JANKO BURNIK, iz obrata Sovodenj

ALOJZ KOŽUH, iz obrata notranjih vrat

CIRIL TRČEK, iz obrata Gorenja vas

ALOJZIJA RUDOLF, iz obrata prirezovalnica

FRANC BERNIK, iz vzdrževalnega servisa St.dvor

IVAN BREZNIK, služba za organizacijo in sistem nagrajevanja

CIRIL RUPNIK, iz obrata Sovodenj

JANEZ BOŽNAR, vratar na obratu MO

HILDA PERŠA, iz obrata družbene prehrane

ANICA ZIHERL, iz transportne službe

FRANC GANTAR, iz obrata Sovodenj

ROKO JAKOVEC, vratar na obratu MO

ANDREJ ŠUŠTERŠIČ, vratar na obratu Predvor

OLGA MIKLAVČIČ, družbena prehrana Predvor

STANISLAV ŠINK, iz kadrovske službe - gasilci

ANICA REVEN, družbena prehrana Gor.vas

ALOJZIJA KOŠIR, iz obrata družbene prehrane

MARIJA BABŠEK, obrat prirezovalnica

CILKA RAKOVEC, iz obrata notranjih vrat

JANEZ MARKELJ, iz obrata
prirezovalnica
MILOJE STANIČ, iz obrata MO
ALBINCA ČEBULJ, služba za
nadzor poslovanja poslovalnic
GIZELA SVOLJŠAK, iz obrata
družbene prehrane
HINKO MIKLAVČIČ, vratar na
obratu MO
BERTA DOLINAR, iz obrata
Gorenja vas
JOŽICA ŽEPIČ, iz razvoja iz-
delkov
JAHJA HARBAŠ, iz obrata
MO
ANA KOŽUH, obračunovalka
na obratu Preddvor
IVANA KOS, iz obrata Gorenja
vas
MILENA TRČEK, obračuno-
valka na obratu Sovodenj
ANTON SEŠEK, iz prototipne
delavnice
PAVEL OBLAK, iz obrata Go-
renja vas
JOŽE MARKUN, iz vzdrž. ser-
visa Preddvor
ADELA KOŠIR, administrator
za tehn. področje
CIRIL DOBNIKAR, iz obrata
Kranj
AVGUST DROL, iz obrata no-
tranjih vrat
JANEZ FOJKAR, sklad. žaga-
nega lesa Trata
ŠTEFAN MARTINJAK, iz
žagalnice Cerklje
MIROSLAV KALAN, iz obrata
Sovodenj
ANTON ČARMAN, kurjač na
MO
MARINKA ZORMAN, iz obra-
ta Preddvor
GABRIJEL TRAMPUŠ, iz
službe AOP

Spoštovani,

Ob smrti našega Staneta Knifca ste z nami delili žalost, darovali cvetje, ga pospremili na zadnjo pot s prijazno besedo in mu ob slovesu zapeli žalostinke. Za vse to iskrena hvala.

Še zlasti pa smo vam hvaležni za vse, kar ste Stanetu dobrega storili v času njegove bolezni. Kako rad vas je imel tudi Stane pove to, da je bil njegov zadnji obisk namenjen prav vam.

Iskrena hvala

S spoštovanjem

Družina Knific

NEŽKA PUNGERŠEK, iz obra-
ta Preddvor
REZKA JEREB, iz obrata no-
tranjih vrat
MARIJA KRISTAN, iz obrata
MO
HELENA KALAN, iz obrata
prirezovalnice
MARIJA ZVER, iz obrata
Preddvor
ANAROBLEK, iz obrata Predd-
vor
TOMAŽ BOLKA, iz obrata žag.
in sušilnica Preddvor
PAVLA POTOČNIK, iz obrata
Gorenja vas
PINTAR PAVEL, iz obrata Go-
renja vas
MILOŠ ZALAZNIK, iz razvoja
izdelkov
**Z dnem 31.12.1991 so preneha-
le poslovati poslovalnice:**
Sarajevo, Čapljina, Predstav-
ništvo Tuzla, Doboj - odcepitev
od matične organizacije - usta-
novitev meš.podjetja JELOBO-
SNA
Zagreb, Nova Gradiška, Osijek,
Pula, Crikvenica, Zadar, Šibe-
nik, Split - odcepitev od matične
organizacije - ustanovitev
meš.podjetja JELOVICA Za-
greb.
poslovalnica Skopje - odcepitev
od matične organizacije - ustano-
vitev meš.podjetja JELO - MAK
poslovalnica Banja Luka - pre-
nehanje poslovanja

Rodili so se:

Marjanu Gartner - sin Aljaž
Miranu Drlink - sin Tadej
Rudiju Kokelj - hči Karla

čestitamo!

Zahvala

Ob boleči izgubi mame
se iskreno zahvaljujem
vsem sodelavcem za
izrečeno sožalje in da-
rovano cvetje.

Mira Oblak

Nagrade za novoletno križanko

1. Vrtna gamitura	Viktor Guzelj
2. Pregradni pano kvadrat	Igor Eržen
3. Pregradni pano karo	Lucija Malovrh
4. Stol vrtni lesen zložljiv	Drago Deržaj
5. Stol vrtni lesen zložljiv	Kati Kamenik
6. Korito okrasno cvetlično tip 3	Boris Stojčevski
7. Korito okrasno cvetlično tip 3	Andrej Eržen
8. Polica za dežnike s koritom	Matej Stare
9. Polica za dežnike s koritom	Olga Drabik
10. Polica za dežnike s koritom	Marijan Kovač

Prejeli smo 79 rešitev, od tega 43 pravilno rešenih.

Pravilna rešitev: SALEM, TROHA, MORATORIJ, VESELO, ŠVED, ANIMIST, ELA, VRANEC, AKRON, VENERA, ANTIK-VA, ALOST, ARHAIK, STEVE, LOKVE, CI, DRAGO, AŽBE, BA-AL, UK, ALASKA, DUEL, MAGNEZIT, KEPLER, ALA, TINA, AKROMAT, SRVOMOTOR, ATAKA, CEV, VD, GALVANI, TE-RENKA, TG, ANT, ATOL, ŠKOFJA, OLOVO, LOKA, NIKOTIN, PREŠERNIANA, TALEC, OSLAR.

Nekaj znamenitosti iz zgodovine Loke z okolico

LOŠKI SVET

Če bi iskala tista, sicer manj ali sploh nič cenjena teorija o umetnosti, ki je prepričana, da je začel človek posnemati okoli-
co in človeško podobo zato, ker mu je bilo presamotno samemu, iz želje po družbi, da bi videl kak človeški obraz - če bi torej iskala ta teorija sama sebi dokazov, bi se morala zagotovo ustaviti na loškem ozemlju - v tem ljubko in ostro, prijazno in odurno, na veliko in na drobno rezljanem sve-
tu najrazličnejših hribovij in dolin, grap in robov, nepreglednih gozdov in gladkih zelenih krčevin. Kajti to je ozemlje, ki se je dolgo upiralo človeški naseljenosti; v dostopnejših legah je podleglo malo prej, v trših krajih so ga morali z muko osvajati naseljitveni ešaloni skozi stoletja. Odkar je leta 973 cesar Oton II. daroval brižinskim škofom prva posestva in je ob sotočju obeh Sor, Poljanske in Selške, bila potrjena kot glavno mesto Loka, so novi gospodarji nad Poljansko dolino, naseljevali tudi koroške Slovence - z znamenitimi in ne-

kam svobodnjaško zvenečimi imeni Svobodin, Valjhun, Stojan, potem so kolonizirali odročnejše predele obeh dolin (16.st.), poljansko ozemlje je bilo tako docela kolonizirano šele v začetku 17.st. Celu na robu ravninskega in mnogo udobnejšega Sorškega polja so med slovenske staroselce dodajali svoje ljudi: vsakemu so podelili 50 m širok in okoli 2 km dolg pas takrat še gozdnatega sveta - iz tistih časov so se do danes tam ohranili značilni dolgi, ozki, njivski pasovi od posamičnih hiš globoko v ravnico. Prvotna samota je s takšnimi dejanji sicer po malem hlapnela, zginila pa le ni nikdar docela.

Resda je svoj čas skozi Poljansko dolino, tekla tovarniška pot iz Ljubljanskega na Cerkljansko in naprej v Furlanijo, pa ni bila kaj zelo prometna: po Selški dolini je bilo tovrstne živahnosti še manj; tam se cesta, ki je sicer najkrajša in morda celo najlažja zveza med Gorenjsko in Posočjem, nad Železniki zoži v

strmo grapo in preval Petrovo brdo, ki pa je od nekdanj slovel po svoje boguzahrtni legi in poslabih dostopih, celo prek Sorice; še dobrih 100 let nazaj je noviški verzifikator Svetlinčič o tem napisal razsežen pesmotvor, v kate-

robu Sorškega polja (Valvasor poroča, da se še po stoletjih kmetje iste vasi včasih niso razumeli med seboj), Tirolci v hribih pod Ratitovcem pa tudi drugod (vas Vinharje npr., ki po imenu tako lepo zveni slovensko, naj bi

16. st. - z delavnico loškega slikarja Jerneja, pa malo kasneje, za baroka, kakor sploh na Slovenskem. Najimenoitnejše cerkvene poslikave so seveda še starejše (Crngrob, Suha). Ko so vrli loški predniki prejšnje stoletje sklenili na Stari Loki namesto prejšnje, v posameznostih doma la tisočletje stare farne cerkve sezidati novo, moderno, veličastnejšo, so pri podiranju pod starodavnimi beležji našli napis s sporočilom, da je bila cerkev prenovljena leta 1118, kot farna pa se v listinah omenja že 1074.! Kakor koli že, vsaj v 16. in 17. stoletju se je po loških bregih namrgolelo bogato, zanimivo poslikanih cerkev in cerkvic, skoraj vsako je danes spomenik! Grejo v desetine, ne pa na prste ene roke!

Človek pa, ki si je tod kot priseljenc iz dneva v dan s trdim delom trgal obdelavno zemljo iz divjine, je bil prestvaren, prelovnat, da bi ostajal potešen s samimi religioznimi alegorijami in izmišljotinami - hotel je bil esteti tudi vsak dan, doma, za tukajšni svet. In si je rezljal, malal svoje svete Ferjane z ognjeglasno golido nad vrati, postavljaj znamen-

naprimer mož in žena skupaj kopata v kadi ali kako čisto gol možakar namaka lan, ali čarovnico v hudičevem objemu, veseljačenje v gostilni in podobne. Resda je čisto spodaj naslikano peklensko žrelo, ki bo vso to pregrešnost na koncu požrlo, ampak brez tega žrela slika pač ne bi mogla v cerkev: grehu brez svarilnega žuganja ni mesta v božjem hramu.

Drugi veliki višek je loško slikarstvo doživelo s koncem realizma in z impresionizmom: takrat se je tudi njegova tiha, vase zaprta, speča moč razprla v vse slovenske razsežnosti. Iz velike slikarske dinastije Šubicev, tam iz poljanske - hotovoljske grape, so pritekale prve, preimpresionistične, pleneristične pobude. Nekakšen mentalitetni slikarski substrat za kasnejše dozore in samoniklost slovenskega impresionizma. Vsi stari Šubici, današnjega Iveta kajpada nimamo v mislih, so bili predvsem cerkveni podobarji in poslikovalci, toda nepotešenost z izmišljenim svetom jih je kar naprej silila, kakor vse loške ljudi v vsakdanji dan; končno jih je pripravila do koraka, ki je bil gotovo eden naj-

Kmečka noša v Škofji Loki z okolico sredi 19. st.
(po akvarelu F.K. Goldensteina 1838)

rem je med drugim brati tudi kako se tudi vije po soteski na Brdo Petrovo in dalje proti Savi preko Soriških planin. Tudi moderne prometne poti se loškemu ozemlju nekako izogibajo. Železnica je stekla 3 km proč od Loke; zoper monopol takoimenovane južne železnice z Dunaja preko Ljubljane v Trst so sicer načrtovali vzporedno zvezo Podljudbeljem prek Škofje Loke do morja, pa je potem zmagala bohinjska in trbiška varianta; še pozneje so se tudi spomnili, da bi Štajersko povezali z morjem, preko Savinjske doline, Loke in Žirov, načrt je bil večkrat vroč, pa le ni bilo nič. Zelo podobno je bilo z večjimi cestami.

In tako je nekakšne družabne samote še zmeraj kar precej. Družabne pravimo zato, ker se je v prostoru skozi stoletja nametalo vsemogočega ljudstva z enakovsemogočimi izkušnjami: ob prvotnih Slovencih, bržkone spočetka neredko pomešanih s staroselci, Bavarci ob zgornjem

se poimenovala po priseljencih iz tirolskega Innichena: vaščani so bili za okolico Iniharji, če so jih šli obiskat, so se napotili v inharje, pa so nastale Vinharje; podobno velja za znameniti Crngrob, ki je bil najprej nemški Ehrengrobe; ko so šli bavarski Soropoljci tja, so rekli, da grejo "zu Ehrengrobe" oz. v "c - eren - grub", Crngrob), koroški Slovenci nad Poljansko dolino; z razcvetom fužinarstva so se preselili številni Furlani; po 1. svetovni vojni, ko je po zahodnem loškem hribovju tekla državna meja, pa je s cariniki in vojsko tam ostal še ta in oni mladi mož s slovanskega juga. Vse to je povzročilo, da so loško ozemlje kljub njegovi osameli odmaknjenosti zmeraj znova opljuskovali valovi najrazličnejših evropskih kulturnih izročil.

Že zelo zelo zgodaj se je tako v območju obeh Sor začela oblikovati kultura, ki je enega do danes najbolj ohranjenih in zato opaznih viškov dosegla naprimer v

ja, gradil in slikal hiše tudi po lepoti, ne le za rabo; v cerkvi pod božjim obrazom je hotel videti tudi samega sebe iz mesa in krvi, ne le kot grešno dušico v igro hudiču: Tako je v Crngrobu najznamenitejša freska tista, iz druge polovice 15. stoletja, ki ob Kristusu trpinu razgrinja 47 upodobitev takratnega vsakdanjega življenja - tudi takšnih, ki v cerkev skoraj ne bi smele - kako se

dalnosežnejših v novejši zgodovini slovenskega slikarstva! - iz javorskih Dolenjčic je prišel Ažbe z svojo veleznamenito slikarsko šolo v Muenchnu, kjer je mimo naših velikih Jakopiča, Stermena, Jame in Groharja zorel - čeprav največ v ustvarjalni nepotešenosti in nezadovoljnosti - tudi eden največjih mož moderne evropske umetnosti Kandinsky. S selške Sorice je prišel

Grohar (tudi najprej cerkveni slikar). Sproščujoča se ustvarjalna moč, barva in svetlobe loških hribovij skupaj s slikovitostjo in samozavestjo ljubljanskih "morostarjev" Jakopiča, Sternena in

postati tudi center slovenske slikarske dejavnosti, vsaj kar zadeva institucionalne oblike, slikarske šole, razstavišča in podobno; združevanje slovenske ustvarjalne moči, gospodarske, poli-

dovitejših krajev; usoda loškega slikarstva je usoda slovenske umetnosti, samosvoja samota na večnem prepihu!

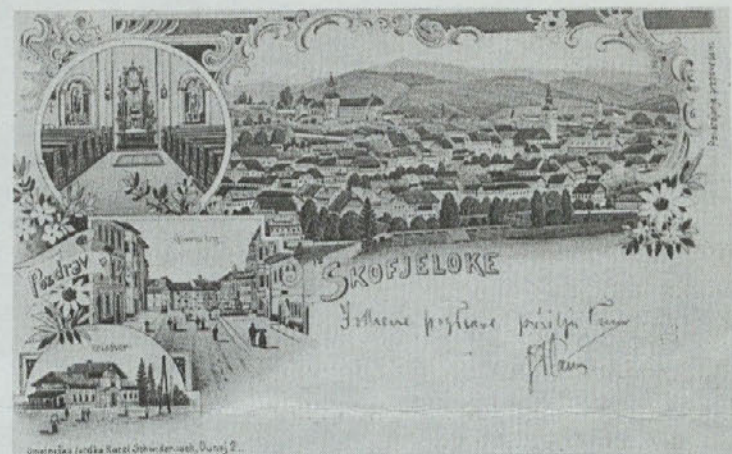
Kajti poglobljena modrost in naročilo, ki iz vsega davnega in bližnjega za ta del slovenski umetnosti obstaja, je, da je teško dajati iz izposojenega, da je treba biti predvsem in najprej iz sebe. Da je to tisto, kar bolj od vsakršnih izjav potrjuje izvirnost, samozavest in tujemu svetu zanimanje; prav v smislu neštetokrat ponovljene misli velikega poljanskega in loškega pesnika Tavčarja: "Bodi še tako zapuščen in osiromašen, trdna ve-

na pridižna civilizacija k temu zmeraj izdatno spodbujala - vse bi radi spravili v čisto jasnost, v parole in gesla, z njimi uredili življenje. Zato je prodor sodobnega slovenskega slikarstva kot čisti vrelec iz manj vidnega bivanja za nas toliko pomembnejša izkušnja, daljnosežnejše dejanje. Podobno velja za tistočasno glasbo z Lajovcem, Krekom, Ostercem in Kogojem, čeprav mogoče manj znamenito! Tako se poslavljamo od "Barbizona slovenske umetnosti", svojevrstnega, lepega rovtarskoatenskega sveta v najžlahtnejšem pomenu besede s prepričanjem,

Jame z njihovo igro barjanske megle, obrisov, sonca in barv je vzpostavila prvi veliki sodobni slikarski prodor v svet: z znamenito razstavo v Miethkejevem salonu na Dunaju 1904. Medtem ko so jih doma podcenjevalno obkladal s "špinačarji" in "kozolčarji", ker pač niso na ves glas kričali o narodu in domovini, marveč so svojo slovenstvo investirali v žlahtnejše bistvo umetnosti, jih je svetovljanski Dunaj sprejel z domala navdušenim priznanjem, kakršno se je potem še ponavljalo na razstavah v Beogradu, Londonu, Sofiji, Varšavi, Trstu in Zagrebu. V trenutku velikega uspeha in prve medsebojne velike navezanosti so si zahoteli še bolj dognati svojo slovensko samoniklost - in kje drugje naj bi še bil za to primernejši prostor kakor v Škofji Loki - na golem, opustošenem Kamnitniku, ob slikovitih jezovih obeh Sor, ali pakarenako lepega, vse bolj cenjenega starega mesteca, z jedrom ki ne more in tudi noče skriti pradačne gotske kulture! Kakšna tri leta so se tod sestajali in vztrajno delali: obenem je prav tod dozorelo spoznanje, da mora Ljubljana, ki se je ob prehodu stoletij že močno potrjevala kot vseslovensko središče,

tične in umetnostne pa vsakršne druge bi jo krepilo v vlogi središča, kakršno smo z bližanjem narodne samostojnosti iz dneva v dan bolj potrebovali. Tako je Jakopič 1909 z velikim trudom postavil v ljubljanskem Tivoliju razstavni paviljon in v njem do 1923., ko je moral stavbo v stiski prodati, priredil blizu 25 različnih razstav! Od tistega časa naprej je razstavljanje pri nas redna in važna stalna oblika javnega obveščanja o likovnih dosežkih. Danes premore tradicija likovne kulture na Slovenskem vse narodne in mednarodne razsežnosti: z ljubljanskim grafičnim bienalom, z ljubljansko grafično šolo, s slovenografskim razstaviščem, z brezštevilnimi drugimi galerijami in prireditvami. Škofja Loka s svojim obsežnim samotnim zaledjem, s svojim prostorom in časom, pa se tega dogajanja še naprej udeležuje s polnimi pljuči, z zmeraj novimi vspodbudami in dejanji: od onod prihajajo številni žlahtni "naivci", kot so: Jovanović, oba Petermela, Sedej, pa enako številni akademsko izobraženi umetniki Ive Šubic, Jesih, Novinc in drugi. - Ni kaj - če govorimo o slovenskem slikarstvu, je tod eden naših najro-

riga te veže na nekaj, česar se vsak hip ne zavedaš; to nekaj je zemlja, na kateri si se rodil." - Slovenci smo večkrat precej pritlehno, pragmatično, mojstrsko ljudstvo, povrhu nas je dolgolet-

da bi v slovenski zakladnici zevala globoka praznina brez nje: nekakšen srebrn sentiment, kakršen je prestrt čez domala vse Tavčarjeve pripovedi, ga krasi in dela dragocenega.

UREDNIŠKI ODBOR: glavni in odgovorni urednik Danica Miklavčič, člani: Jana Debeljak, Franc Zihlerl, Stanka Zbogar, Cveta Villan. Tehnični sodelavci Janez Cadež. Naklada 1800 izvodov.

Stavek: Toni Humar.

Tisk: PRMIERE TISKARNA LINKE Ljubljana.

